

Giricz Ágnes

TESTNEVELÉS ÉS SPORTTÖRTÉNET
Magyarország történetében

*

GYOMA SPORTTÖRTÉNETE
a kezdetektől a felszabadulásig

Felkészítő tanár:
Róza Olga

1988.

Jelige:
„Ép testben ép lélek”

TARTALOM

I. Bevezetés

II. Gyoma sportegyesületei

- alapítólevelek
- Gyomai Torna Egyesület (GYTE)
- Gyomai Kner Sport Klub (KSC)
- Gyomai Sport Egyesület (GYSE)
- Gyomai Iparos és Kereskedő Ifjak Testedző Egyesülete (GYIKITE)
- Gyomai Levente Egyesület (GYLE)
- Gyomai Testedzők Köre (GYTK)
- Gyomai MOVE társadalmi és sportegyesület (MOVE TSE)
- Gyomai „Márky” Sakkör
- Gyomai Polgári Lövész Egyesület
- Iskolai sport

III. Bajnokságok

IV. Befejezés

I. Bevezetés

Az emberiség történetében a sport hol kisebb, hol nagyobb szerepet kapott. Gondoljunk csak a középkori egyházi és a spártai embereszményre. A magyaroknak vándorló életmódjuk miatt volt fontos az edzett, viszontagságot jól tűrő ember nevelése. Letelepedés után a humanizmus tartja fontosnak újra a test edzését, majd a reformkor nagy politikusai.

Békés megyében a szarvasi gimnáziumban tanító Vajda Péter (1808-1846) akarta megszüntetni a testnevelés idényjellegét és úgy növelni a testgyakorlás határfokát.¹

A szabadságharc bukása után, az 1850-es évek végén bontakozott ki a magyar sport.² 1868-ban báró Eötvös József kultuszminiszter kötelezővé tette az elemi- és polgári iskolákban a tornát.³

A Viharsarokban a foci terjedt leggyorsabban. 1886-ban Orosházán játszottak először a megyében nyilvános „kapuőrző láblabda” játékot.⁴

A Tanácsköztársaság bukása után lassan indult meg a sportélet. Gyomán 1922 után alakultak ki új egyesületek.

Gyoma az írásbeliség előtt keletkezett. 1332-ben az első forrásban Gama, később Gyoma, Gyomya, és Gywoma néven említik.⁵ A falu a török megszállás idején elpusztult. Újratelepüléssel 1701, majd 1707-ben kísérleteztek, de a gyulai várban állomásozó katonák rablásai elűzték őket. 1707-ben költöztek vissza végleg a lakosok, mikor a telepeseket anyagilag is támogatták.⁶

---

¹ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. - 36. l.

² Földes-Kun-Kutassi: A magyar testnevelés és sport története. – Budapest, 1977. - 152. l.

³ Földes-Kun-Kutassi: A magyar testnevelés és sport története. – Budapest, 1977. - 173. l.

⁴ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. – 62. l.

⁵ Gyomai tanulmányok. – szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. – 22. l.

⁶ Gyomai tanulmányok. – szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. – 40-41. l.

1930-ban mezővárosi rangot kap. Juhtenyésztésből éltek.⁷ Az 1848-49-ben kivívott önkormányzati jogokat, tisztségviselők választását, helyi testületek jogait a kiegyezés után fokozatosan eltörölték.⁸

Gyoma 1854-ig a békés járásba tartozott, majd a szarvasiba. 1877-től járási székhely lett.⁹ Fellendült a gazdasági fejlődés. Ennek eredménye az 1920-as években jelentkezett: utcai villanyvilágítás, járdás utcák, egészségügyi helyzet javulása, hősök emlékműve, strandfürdő, uszoda.¹⁰

Tehát a sportolás lehetőségét a XX. században teremtették meg. Nézzük meg a Körös-parti település sportéletének történetét a XX. század elejétől 1945-ig. Előbb azonban egy fontos dolgot kell megemlítenünk. Bármilyen egyesület is akar működni, hivatalosan csak akkor ismerik el, ha alapítólevelét a miniszter jóváhagyta. Különben az egyesületet nem létezőnek tekintik.

Az alapítólevelek

A sportkörök alapítólevele rögzíti azok jelképeit, felépítését, a tagok jogait és kötelességeit. Mindezt pontokba szedve rögzítik. A pontok száma változó. A legelső pontban mindig az egyesület pontos neve, működésének székhelye, területe, jelvényének, pecsétjének pontos leírása, esetleges jelige vagy egyesületi szám van.

Második pont a működési célt tartalmazza. Ez általában: tagjainak módot nyújtson arra, hogy egészséges életet éljenek, sportoljanak. Itt írták le a szakosztályok fajtáit is.

A többi pontban nem egységes a tartalom, de az alapítólevélben megtalálható, hogy hol van tornahelyiség vagy sporttelep, milyen eszközökkel rendelkezik az egyesület, az egyesület vagyonának mennyisége és eredete. A

---

⁷ Gyomai tanulmányok. - szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. - 84-85 . l.

⁸ Gyomai tanulmányok. - szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. - 107. l.

⁹ Gyomai tanulmányok. - szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. - 112-113. l.

¹⁰ Gyomai tanulmányok. - szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. - 132-133 . l.

bevétel általában a tagsági díjakból a táncmulatságokból származik. Ilyen táncmulatság volt pl. a Gyomai Sport Klub vacsorája, ahol az általános bevétel mellett még a gyomai sportpálya építésére magas összegeket is ajánlottak fel.¹¹

Az egyesület tagjai lehetnek alapító, rendes, tiszteletbeli, pártoló és ifjúsági tagok. Alapító tag az lehet, aki egy bizonyos nagyobb pénzmennyiséget befizet, rendes tag kisebb évi tagdíjat fizet. Tiszteletbeli tagot a közgyűlés elismerésként választ meg. Az illető tagdíj fizetésére nincs kötelezve. Pártoló tag lehet valaki, ha egy összeget befizet, de a jogait nem veszi igénybe. Ifjúsági tag lehet a 18 éven aluli, de egy bizonyos korhatáron felüli ifjú. Természetesen neki is kell tagdíjat fizetnie.

Az alapítólevél a tagfelvétel kritériumait és módját a tagság megszűnésének feltételeit, az egyesület önkormányzatát, valamint a feloszlás esetén a vagyonelosztást biztosan tartalmazza.

Az egyesület egyetemes, legfőbb szerve a közgyűlés, amely lehet rendes és rendkívüli. A rendest meghatározott időközönként, a rendkívülit bizonyos számú tag kérésére hívják össze.

A közgyűlés tárgyai általában ezek:

- tisztikar, választmány választása egy évre
- költségvetés
- jogcselekmény elhatározása
- indítványok tárgyalása
- megfellebbezett határozatok elbírálása
- alapszabály módosítása
- feloszlás esetén a vagyon elhelyezése
- más egyesülettel való egyesülés

---

¹¹ Gyomai Újság. - 1926. nov. 25.

A választmány legtöbbször 6 rendes és 6 rendkívüli tagból áll. Feladata a vagyon őrzése, irányítás. Havonta egyszer rendes választmányi ülés van, de összehívhatnak ezen kívül rendkívüli ülést is.

A tisztikar tagjai: ügyvezető elnök (közgyűlést ő vezeti, irányítja az egyesület életét), két alelnök / ügyvezető elnök helyettesei/, titkár, jegyző, pénztárosok, 3 ellenőr / pénztárt ellenőrzik/, sportintéző, egy tréner és egy sporttelepi gondnok.¹²

Miután mindezt tudjuk, ismerjük az egyesületek szervezeti felépítését. Most már csak a története ismeretlen. Nézzük időrendi sorrendben, amit a gyomai egyesületekről a források tudni engednek!

---

¹² Békés megyei Levéltár IV. 424/527. GYTE alapszabálya
Békés megyei Levéltár IV. 424/504. KSC alapszabálya
Békés megyei Levéltár IV. 424/499. GYIKITE alapszabálya
Békés megyei Levéltár IV. 424/518. GYMTE alapszabálya
Békés megyei Levéltár IV. 424/528. GYTK alapszabálya
Békés megyei Levéltár IV. 424/516. Gyomai Márky Sakkör alapszabálya
Békés megyei Levéltár V. 317/597/1940. Gyomai Polgári Lövész Egyesület alapszabálya

Szám: 26010/1913.

V.-a.

Látta a m. kir. belügyminiszter ur
azzal, hogy a választmány határozata 15
nap alatt a közgyűléshez megfelelőbbé
és hogy a választmány üléseiről jegyző-
könyv veendő fel, melyet az elnök, jegyző
és az ülés által kijelölt két tag hitelesít.

Budapest, 1913. év február hó 25-én.

A miniszter rendeletéből:

Vásárhelyi

miniszteri oszt. tan.

KNER I., GYOMA

A GYOMAI „KNER SPORT CLUB” ALAPSZABÁLYAI.

1. §.

Az egyesület címe: gyomai „Kner Sport Club” 1912. Rövidített jelzése K. S. C. Székhelye: Gyoma. Pecsétje: köriratban Kner Sport Club Gyoma 1912 és a közepén egy cimereben az egyesület rövidített jelzése K. S. C. Jelvénye ugyanez. Az egyesület színe: kék-fehér. Hivatalos nyelve: magyar. A klubév a naptári évvel egyezik.

2. §.

A gyomai „Kner Sport Club” célja, hogy tagjainak módot nyújtson versenypálya fenntartása és versenyek rendezése által arra, hogy napi munka után a sportban találjanak egészséges, kellemes és nemes szórakozást. Egyelőre a klub a focit műveli, de felveszi programjába

az atletika és egyéb sportok művelését is, a tagok hajlandósága és a rendelkezésre álló eszközök által megengedett mértékben.

3. §.

A gyomai „Kner Sport Club“ az előző szakaszban meghatározott sporttevékenységen kívül is módot nyújt tagjainak arra, hogy magukat műveljék s olyan időben, amidőn a sport szünetel, az egyesület helyiségeiben szórakozhassanak s a társas érintkezést tőle telhetőleg előmozdítsa. De a club működése köréből a politikát kizárja.

4. §.

A gyomai „Kner Sport Club“ tagjai:

- a) tiszteletbeliek,
- b) alapítók,
- c) pártolók,

d) rendes tagok, ez utóbbiak helybeliek és vidékiek. A sportban való kiképzés céljából vannak a clubnak ifjúsági tagjai is, kik oly feddhetetlen egyének lehetnek, kik 15-ik életévüket betöltötték.

Minden tag részére igazoló tagsági jegy adatik ki, mely évről-évre érvényesítendő. Kiskorú tagok csakis szülői beleegyezéssel vehetők fel.

5. §.

a) Tiszteletbeli tagok azok, kiket a közgyűlés a sport terén vagy az egyesület körül szerzett érdemeik elismerésül ilyenekül megválaszt.

b) Alapító tagok, akik egyszer s mindenkorra a 10. §-ban meghatározott összeggel a club vagyonához hozzájárultak. Alapító tag nő vagy jogi személy is lehet.

c) Pártoló tagok, kik évente a 11. §-ban megszabott összeggel támogatják a clubot. Pártoló tag nő vagy jogi személy is lehet.

d) Rendes tag lehet minden oly feddhetetlen jellemű egyén, a ki legalább 17-ik életévét már betöltötte, a club alapszabályait magára nézve kötelezőnek elismeri, a belépési nyilatkozatot sajátkezűleg aláírja és a választmány a club kötelékébe felveszi. Hasonló feltételek mellett lehetnek ifjúsági tagok azon egyének, kik 15-ik életévüket már betöltötték, de a 17-iket még tul nem haladták s ugyancsak a választmány által vétetnek fel.

A felvételi ivnek legalább 8 napig a club hivatalos helyiségében kifüggesztve kell lennie azon célból, hogy a club bármely tagja a felvétel ellen esetleges kifogásait bejelenthesse. — Ajánlás nem

kivántatik, de a választmány minden tagjának kötelessége a felvétel előtt a jelentkezőről esetleges felvilágosításait a választmánynak bejelenteni.

A rendes tagok helybeliek és vidékiek. Helybeliek az olyan rendes tagok, kiknek tartózkodási helye állandóan Gyoma, vidékiek azok, a kik nem tartózkodnak állandóan Gyomán, vagy foglalkozásuk olyan, hogy az év jelentékeny részében Gyomától távol tartózkodnak. A helybeli és vidéki tagok jogai és kötelességei egyformák.

A tagfelvétel a választmányi ülésen titkos szavazással történik, a felvételhez a jelentkezők szavazatainak $\frac{3}{4}$ (háromnegyed) többsége szükséges. A választmány határozatát az elnökség útján közli a felvételt kérővel írásban, de fel nem vétel esetén nem tartozik indokolást adni. A tagságra fel nem vett jelentkező a választmány határozata ellen 15 napon belül a közgyűléshez felelkezhet.

6. §.

Olyanok, kik a sportot keresetforrásként üzik vagy haszonleső szándékkal pénzdíjas versenyeken résztvesznek, a gyomai „Kner Sport Club” tagjai nem lehetnek,

7. §.

A rendes tagok, amennyiben a tagsági jegyeik a folyó évre érvényesítve vannak, egyaránt használhatják a club által a tagok rendelkezésére bocsátott eszközöket, a pályát és a clubhelyiséget. Részt vehetnek a club által rendezett gyakorlatok és versenyeken, megfigyelhetik a versenyeket, ott az alapszabályok által körvonalazott jogkörben felszólalhatnak, valamint választhatnak s amennyiben 20-ik életévüket betöltötték, választhatók. — Nagyobb költségekkel járó sportágak művelésére vonatkozólag a részvételtől a választmány esetről-esetre határoz.

8. §.

A gyomai „Kner Sport Club” tagjai csakis a club színeiben versenyezhetnek. Ez alól kivételt csakis a választmány engedélyezhet s aki ez ellen vét, összes szerzett jogai elvesztésével a clubból ki zárható.

9. §.

A rendes (helybeli és vidéki, valamint ifjusági) tagok felvételkor 1 korona beiratási díjat fizetnek.

10. §.

Az újonnan belépő alapító tagok egyszerismindenkorra legalább 30 koronát tartoznak a club pénztárába befizetni. Az alapító tagsági díj részletekben is befizethető, de egy év alatt okvetlenül befizetendő.

11. §.

Az újonnan belépő pártoló tagok kötelezik magukat évente legalább 5 koronát fizetni a club pénztárába. A pártoló tagsági díj előre fizetendő.

12. §.

A rendes tagok tagsági kötelezettsége azzal a héttel kezdődik, amelyben a belépési nyilatkozatot aláírták s a felvételtől legalább a belépési év végéig tart. A helybeli rendes tagok tagsági díja heti 10 fillér, mely hetenként fizetendő. A vidéki rendes tagok tagsági díja évi 3 korona, mely előre fizetendő. A tagság 1 évre kötelező. Oly rendes tagok, akik Gyomárról eltávoznak, távozásukat tartoznak 14 nappal előbb bejelenteni s akkor a tagság az eltávozás napján megszűnik.

13. §.

A tiszteletbeli tagok semmiféle díjat vagy illetéket nem fizetnek.

14. §.

Minden tag köteles az alapszabályokat betartani, magát a clubfegyelemnek alávetni s akinek panasza van, az arra csakis az illetékes tisztviselő útján, vagy a választmánynál kereshet orvoslást vagy elégtételt.

15. §.

A club tagjai jogaikat csakis akkor gyakorolhatják, (tehát a pályát és a felszereléseket csakis akkor használhatják és a versenyeken, valamint gyakorlatokon akkor vehetnek részt, akkor választhatnak és akkor választhatók) ha tagdíj fizetési kötelezettségüknek eleget tettek. A tagdíjhátralékosok neve az egyleti helyiségben kifüggesztendő s hat hétnél hosszabb hátralék után ez a kitiltó rendelkezés életbe lép. Ha a tag ezután még négy hétig nem fizeti meg a hátralékot, a tagok névjegyzékéből törlendő, kilépettnek tekintendő, de a hátralékot, valamint az alapszabályok szerint év végéig kötelező tagdíjat megfizetni tartozik.

16. §.

Akinek erkölcsi hirneve, jelleme a club hirnevét veszélyeztetné, aki valami olyat követ el, ami a club érdeke ellen irányul, aki magát a clubfegyelemnek alá nem veti (például ellenszegül a kapitány rendelkezésének és egy mérkőzés sikerét veszélyezteti ez által) vagy magát valamely határozatnak alá nem veti, a választmány által kizárathatik vagy megfenyítettethetik. A házirend ép oly kötelező, mint az alapszabály.

17. §.

A választmány határozatai ellen 15 nap alatt írásban beadandó felebbezésnek van helye a közgyűléshez.

18. §.

Az egyesület ügyeit intézik a) a közgyűlés, b) a tisztikar, c) a választmány, d) a bizottságok. A tisztikar és a választmány mandátuma egy évre szól s mind a tisztikarnak, mind a választmánynak legalább $\frac{2}{3}$ -ad része a Kner-nyomda személyzetéből választandó.

A gyomai „Kner Sport Club“ közgyűlései a) rendesek, b) rendkívüliek.

A rendes közgyűlés minden év január-február hónapjában tartatik s tárgysorozatot a beszámolók és jelentések, a tisztikar és választmány megválasztása, valamint esetleges indítványok képezik. A rendkívüli közgyűlést pedig tartozik az elnökség legalább 10 tag kérésére 8 nap alatt összehívni. A közgyűléseken a megjelentek $\frac{2}{3}$ -ad többsége határoz s ha a tagok $\frac{2}{3}$ -adánál kevesebb jelenne meg, 8 napon belül új közgyűlés hívandó egybe, mely a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes. A közgyűlések egyedül jogosultak a választásokra és az alapszabályok módosítására. A közgyűlés joga és kötelessége a vagyon feletti rendelkezés és a költségvetés megállapítása is, valamint őt illeti meg a club esetleges feloszlatása iránti határozat meghozatala is. A közgyűléseken a szavazás választások és személyes ügyekben titkos, egyéb ügyekben közfelkiáltással is történhetik. A közgyűlések jegyzőkönyveit a gyűlés elnökén és jegyzőén kívül még két erre kiküldött tag hitelesíti.

19. §.

A club tisztikara: 1. elnök, 2. ügy-

vezető elnök, 3. két alelnök, 4. titkár, 5. jegyzők, 6. pénztárnok, 7. ellenőr, 8. sportintéző, 9. sporttelepgondnok, 10. szertáros.

20. §.

Ezeknek hatásköre a következőkben állapítottatik meg:

A választmány kötelessége a club vagyona felett őrködni és annak kezelését ellenőrizni, köteles a club működését irányítani és illetékes minden olyan dolgokban, amelyeknek intézését az alapszabályok nem utalják a közgyűlés hatáskörébe, intézkedni és határozni. A választmánynak hivatalból tagjai: az összes tisztviselők és öt választmányi tag. A választmány határozatképes, ha a tagok $\frac{2}{3}$ -da jelen van. Határozatképtelenség esetén a következő választmányi ülés föltétlenül határozatképes. A választmányi ülés minden héten egyszer tartatik, de ha semmi tárgy nincs, joga van ezt az elnökségnek nem összehívni. Öt tag kivására legalább 3 nap alatt választmányi ülés hívandó egybe, ha sürgős intézkedések szüksége forog fenn.

21. §.

Vitás sport- vagy személyügyek el-

intézésére vagy valamely nagyobb munkát igénylő fontosabb ügy elintézésére a választmány bizottságokat küld ki, amelyeknek összeállítása és hatáskörének megszerzése a választmányra tartozik, de természetesen ennek nem szabad az alapszabályok határozataival ellentétben állani. A folyó ügyeket egy állandóan permanenciában levő intéző-bizottság intézi, mely áll az ügyvezető elnökből, titkárból és sportintézőből. Ez a bizottság minden választmányi ülésen tartozik beszámolni a legutóbbi ülés óta történetéről, bejelenteni a tervbevett teendőit és azokra felhatalmazást kérni.

22. §.

A club feloszlása bekövetkezik a) a közgyűlés határozata alapján, b) ha a tagok száma annyira csökken, hogy a club jövedelmei nem elegendők a kiadások fedezésére. A club vagyona a feloszlás után gyümölcsözőleg helyezendő el s csakis egy újra a cég kebelében alakuló sportclub céljaira használható fel. Ha legalább 5 év múlva a Kner-cégnek kebelében sportegyesület nem alakul, akkor a pénz egy helybeli sportegylet javára fordítandó.

23. §.

Az elnöki állás diszallás, amely semmi-
féle kötelességekkel nem jár, mint azzal,
hogy az elnök esetleges különös alkal-
makkor, mulatságon, diszgyűlésen stb. az
egyletet kifelé representálja.

24. §.

Az ügyvezető elnök az egyesület feje,
aki az összes üléseket vezeti, hivatalból
tagja az intéző-bizottságnak, ellenőrzi az
egyesület teljes ügykezelését és 50 koro-
náig utalványozhat. (50 koronán felül csak
a választmányi ülés határozhat.) Kifelé
representálja az egyesületet.

25. §.

Az ügyvezető elnököt akadályoztatása
esetén az I. alelnök s ezt másodsorban a
II. alelnök helyettesíti. De ezek közül csak
az I. alelnök helyettesítheti az intéző-
bizottságban is az ügyvezető elnököt.

26. §.

A titkár hivatalból tagja az intéző-
bizottságnak s végzi az összes levelezése-
ket s kifelé ő érintkezik a társegysüle-
tekkel. Őrzi az egyleti pecsétet.

Az I. jegyző vezeti az összes ülések
jegyzőkönyvét s segédkezik a pénztárnok-
nak az írásbeli teendőiben. Akadályozta-
tása esetén a II. jegyző vezeti helyette a
jegyzőkönyvet.

A pénztárnok kezeli a pénzt, az elnök
vagy alelnökök aláírásával ellátott utalvá-
nyokat kifizeti. Ha a pénztárnok az egyesület
koronáinál nagyobb tartozik a pénztárnok a
postatakarékba elhelyezni. Vezeti a tagok
törzskönyvét, nyilvántartja a bevételeket
és kiadásokat és jelentést tesz a választ-
mányoknak a hátralékokról. Év végén az
ellenőrrel és elnökkel együtt mérleget tar-
tozik készíteni.

Az ellenőr kötelessége havonta leg-
alább egyszer a pénztárt és a pénzkeze-
lést, valamint a szertárt megvizsgálni és a
legközelebbi választmányi ülésnek a tapasztal-
tákról beszámolni. Az elnök, ellenőr és
pénztáros a választmányoknak felelősek a
club pénzkezeléseért.

A sportintéző az elnökkel és titkárral
tagja az intéző-bizottságnak. Mint sport-
kapitány vezeti a traininget.

A sporttelepgondnok felügyeli a pálya
jókarban tartására s ilyen irányban a
választmányoknak indítványoz. A mérkőzésen

tartozik jelen lenni és a rendezésben segídeni az intéző-bizottságnak.

A szertáros kezeli a club felszereléseit, tartozik gondoskodni arról, hogy a felszerelések mindig használható állapotban legyenek, tisztítások, javítások és beszerzések iránt az intéző-bizottságnak, valamint a választmánynak indítványoz. Az elnökkel és ellenőrrel a szerelvényekért a választmánynak felelős. Tartozik a mérkőzések idején jelen lenni az intéző-bizottságnak a rendezésben segítségnyújtani. A felszereléseket a tagoknak nyugta ellenében adja ki és használat után újra összeszedi. A sporttelep gondnok és a szertáros egymást kölcsönösen helyettesítik.

A csapat összeállítása az intéző-bizottság joga és kötelessége. A sportintéző az intéző-bizottság ellenőrzése mellett vezeti a traininget, kiállítja mérkőzésre a csapatokat. Ez ellen felelősség nincs, csakis utólag lehet a közgyűléshez felelősséget vállalni.

27. §.

Minden közgyűlési határozat, mely az alapszabályok módosítására, a club feloszlására és vagyonának ily esetben való hova fordítására vonatkozik, fogana-

tosítása előtt a Magyar Királyi Belügyminiszterhez felterjesztendő.

28. §.

Az esetben, ha az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni feloszlás terhe alatt, köteleztetik.

Tárgyaltatott és ellogadtatott a gyomai „Kner Sport Club” rendkívüli taggyűlésén, 1913 január 8-án.

Kner Imre

titkár.

Dr. Kiss László

ügyvezető elnök.

(P. H.)

GYOMAI TORNA EGYLET (GYTE)

1901. január 20-án volt az alakuló közgyűlése. A gyomai sport történetében a GYTE-ről maradt fenn az első írásos emlék. A helybeli korcsolyázó társaságból alakult a Békési Torna Egylet irányító Popovits fivérek közreműködésével.¹³

„Az egyesület célja: A tornázás, vívás, kerékpározás, korcsolyázás, fürdés és egyáltalán a testedző gyakorlatok előmozdítása és önálló kiképzése, nemkülönben amennyire az egyesület anyagi viszonyai megengedik, szellemi szórakozás nyújtása is.”¹⁴ Mint, ahogy az alapítólevélben olvashatjuk, a GYTE fizikai és szellemi felüdülést kínált. Az egyesület jeligeje is ezt tartalmazza: „Ép testben, ép lélek!” (Juvenalis római költőtől)¹⁵

Az egyesület jelvénye: a jelige kezdőbetűi (ÉTÉL), A Gyomai Tornaegylet körirattal és az egyesület alakulásának évszámával. A jelvény Békés megyei színei – kék – fehér – feltüntetett szalaggal van díszítve. Az egyesület konkrét működéséről nem tudunk, csak jótekingy korcsolyabálák rendezéséről, és egy, a szarvasi Juventus csapat elleni labdarúgó mérkőzésről 1905-ben.¹⁶

GYOMAI KNER SPORT KLUB (KSC)

1910-ben a KSC létrehozásában valószínűleg a nyomdatulajdonos, a gyorsfejlesztésben J. Heinrich Heubach bécsi betűszedő volt a kezdeményező aki 1912 nyarán költözött Gyomára.¹⁷

Az egyesület alakuló gyűlése nem tudjuk, hogy mikor volt, hisz az alapítólevelet, ami fennmaradt, már rendkívüli közgyűlésen fogadták el 1913. január 8-án. Tehát előtte már létezett a KSC. Ezt az alapítólevelet 1913. február 25-én hagyták jóvá. Heubach segítségével a jelentéktelennek tűnő nyomdászcsapat 1912 őszére a legütőképesebb csapata lett a megyének. Olyasmi szinten játszottak, mint a

---

¹³ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 60. l.

¹⁴ Békés megyei Levéltár IV. 424/527.

¹⁵ Bölcsességek könyve. – szerk. Kristó Nagy István. – Budapest, 1982. – 116. l.

¹⁶ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 60. l.

¹⁷ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 104. l.

mostani NB I. A legelső megyei labdarúgó-bajnokságon már első helyezést értek el, igaz, megosztva a CSAK-kal.¹⁸

Az egyesület működési területe és székhely egyaránt Gyoma. Pecsétjén köriratban Kner Sport Club Gyoma 1912 felirat, középen KSC. Az egyesület színe kék-fehér. A versenyzők csak ebben a színben versenyezhettek, különben kizárták őket a klubból.

A KSC célja versenypálya fenntartása és versenyek rendezése által módot nyújtani a tagoknak, hogy munka után a sportban egészséges, kellemes szórakozást találjanak, a sport szünetében pedig művelődhessenek.¹⁹

A csapat az Európa-hírű Kner-nyomda reklámozásának volt része, ezért a tagok rendszeres fizetést kaptak a cégtől. A tagság főleg olyan nyomdászokból tevődött össze, akik munkájukat nem tudták vagy nem akarták jól elvégezni, ellenben a sportban élenjárók voltak.²⁰

A nyomdatulajdonos Kner család zsidó származású volt. 1938. május 28-án életbe lépett az első zsidótörvény, amelyben a különböző szellemi pályákon – újságírói, színházi, mérnöki, ügyvédi, orvosi – dolgozó zsidók arányát 20 %-ra korlátozták. 1939. május 4-től a második zsidótörvény ezt még tovább szigorította. A szellemi dolgozókat 6 %-ra csökkentette. Szabályozta a vállalatoknál alkalmazható zsidónak minősítettek arányát is.

A zsidóüldözések kezdetétől a Kner nyomda forgalma főleg a közigazgatási nyomtatványokból származott. Ez nem volt kifizetődő, de kevés volt a rendelés is.

Kner Imre levélben közeli barátjának, Móricz Miklósnak ezt írta 1939. január 3-án: „Nem kísérletezünk kivándorlással... arra a meggyőződésre jutottunk, hogy nem lehet csinálni semmit, de nem akarunk elmenni innen. Mi itt élünk... nem tudnánk élni másutt... Az üzlet 90%-a a múlt évben közszállításokban bonyolódott le... Ha úgynevezett zsidó cégnek fogunk minősülni, s elveszítjük ezt a forradalmat, innen mást csinálni nem tudunk... még se tudunk mozdulni, és nem is akarunk... Lehetetlen, hogy azért amit végeztem és létrehoztam a halálos ítéletet legyen

---

¹⁸ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 104. l.

¹⁹ Békés megyei Levéltár IV. 424/527.

²⁰ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 104. l.

jutalmam.” Ez a levélrészlet nem szorul magyarázatra, tükrözi Kner Imre álláspontját.²¹

1944. áprilisában a nyomdát be kellett volna záratni a törvény értelmében. Mert működése szinte létfontosságú volt az ország jegyzőinek (50-60%-át látta el), a nyomdát nem zárták be. Annál is inkább, mert a 75 dolgozója közül csak néhány volt zsidó származású. Új vezetőt választottak és a cég működött tovább.²² Ez a rendelkezés a KSC-nek is a végét jelentette, hisz a cég tartotta fenn. 1940-ben beolvadt a GYSC-be.

---

²¹ Körösök vidéke Honismereti füzet. – szerk Erdmann Gyula. – Békéscaba, 1988.

„Ami sérelem ér, az mint magyar ér”. – Erdész Ádám. - 170-179. l.

²² Békés megyei Levéltár V. 317/1939/1944.

A Kner SC csapata 1912-ben.
A második sorban közösen Kner Izidor ül.

A KSC csapata 1913-ban.
Bal szélén Kner Izidor

GYOMAI SPORT KLUB (GYSC)

Alapítólevelét nem találtam. Az egyesület 1921-ben tartotta alakuló gyűlését. Tagjai a társadalom elit rétegéből kerültek ki. A GYSC főleg a footballal foglalkozott, de működtetett vívószakosztályt is, amelynek női szakosztálya is volt.

Bácsi Elek szorgalmazta a vívás szervezett versenyéletbe való bekapcsolódását.

A Körösvidék c. újság 1925. május 5-i számában olvashatjuk: „1925. május 17-én megrendezendő szenzációsnak ígérkező városok közötti meghívásos kardversenyen részt vesz a Budapesti VC, a Gyomai SC, Hódmezővásárhelyi TVE és a CSAK négyes csapata.” Nagy várakozással tekintettek a GYSC-ből Bácsyra, aki az olimpiakonok részvételével megtartott versenyen keltett feltűnést korábban az akadémián.²³

A versenyen a CSAK lett az első, GYSC a második. A GYSC meghívására a CSAK átjött Gyomára, hogy a visszavágót megrendezzék. Ismét a csabai csapat győzött fölényesen, de ennek ellenére a mérkőzések izgalmasak voltak.²⁴

A GYSC szakosztályai közé felvette a korcsolyát, teniszt, ping-pongot, vízisportokat – köztük az evezést – és természetesen a labdarúgást. Biztosította tagjainak a lehetőséget művelődésre is.²⁵ A ping-pong csapata jó szinten játszott. Endrődön 1935 decemberében 49 : 7 arányban nyert az endrődi csapat ellen. Páros versenyt fel is adta az ellenfél.²⁶ A football csapat is jó eredményeket ért el a bajnokságokon. Sokáig az I. osztályban játszottak.

A gazdasági világválság idején az egyesület pénze nagyon fogyott. Először a II. osztályba került a labdarúgó csapat, de később ezt sem bírták anyagilag. „ Nem sportszerű meccset lemondani, de ha ott tart a GYSC, hogy tényleg nincs miből megrendeznie az ottani mérkőzést, csak sajnálni lehet” – jelentette ki az intézőbizottság, mely kizárta a klubot a versenyekből. Ezután csak barátságos mérkőzéseken játszottak egy ideig. Később újra részt vettek másodosztályú bajnokságokon.²⁷

---

²³ Körösvidék , 1925. május 15.

²⁴ Körösvidék , 1925. május 23.

²⁵ Gyomai Újság, 1928. április 15.

²⁶ Gyomai Újság, 1935. december 21.

²⁷ Márton Gábor: Hajrá, Gyoma! Gyomaendrőd, 1986. kézirat

GYOMAI SPORT EGYESÜLET (GYSE)

Szinte semmi forrás nincs róluk. Az én kezembe csak egy meghívó és néhány mérkőzésük eredménye került. A meghívó egy jelmezes táncestélyre szól, amit a GYSE rendez 1928. február 5-én, vasárnap az Úri Kaszinóban. Ezen a meghívón található egy címer, Kék-fehér függőleges csíkozás GYSE felirattal.

A GYSE meghívója

VERSEKOR TEREMTŐZIJATEK

A megállapított öt legszebb női és öt legszebb férfi jelmez
a versenyen kitüntetve, aronfelül a legtöbb szavazatot kapott
szertartás után egy-egy értékes jutalomban is részesül

A díjok a díjpótegy szelvénye, melyet másra átruházni nem lehet
A díjok a szavazatszedő bizottságnál személyesen kell gyakorolni

Minden díjra csak egy szavazatot adhat le,
külön szavazótegy nem lesz árusítva

A GYSE báljának programja

RENDEZŐSÉG

Madaras Gyula   Beinschróth Gábor   Szerető János
elnök   vig. biz. elnök   rendező

Bernáth Gyula	Fekete János	ifj. Kovács Gergely	Lach Mihály
Breuer Béla	ifj. Herdy Ferenc	Kádár Lajos	ifj. Mácz Ákos
Barta László	Imre Lajos	Kovács János	Rákóczy János
Biró Gyula	ifj. Illyés András	Kocsis Gyula	Rozsnyai Mihály
Biró Benedek	Izsó István	Klein László	Schwalm József
Csapó Endre	Jeney Bálint	Kovács Imre	Tomka László
Csapó Gergely	Kiss Géza	Kruchió Mihály	Szabó Imre
Elek Zoltán	Kiss Ákos	Kádár Sándor	Uhrin István
ifj. Fábrián Béla	ifj. Kató Lajos	Lach Gyula	Vincze Lajos
	Zöld László		

... és a rendezősége

A Gyomai Újság 1927-ben egy mérközésről tesz említést : GYSE – Turul 3 : 2. Hozzá megjegyzés: „egy kis adag szerencsével a GYSC kerül ki győztesen.”²⁸

A GYSE és GYSC azonos lenne? Ez magyarázná, miért van olyan kevés forrás a GYSE-ről. A cikk azonban nyomdahibás is lehet.

IPAROS ÉS KERESKEDŐ IFJAK TESTDZŐ EGYESÜLETE (GYIKITE)

²⁸ Gyomai Újság, 1927. október 31.

A településen gyorsan nőtt az iparosok száma 1910 és 1920 között, kb. 260-280 főre. Az önálló iparosok számát nézve, a közösség a megyében hetedik helyen állt. Legjelentősebb üzemek a Kner nyomda és az Ailer-féle téglagyár volt.²⁹

A GYIKITE létrejövételéhez tehát megvoltak a feltételek, hisz ezek a „nagy” üzemek már rendelkeznek annyi pénzzel, hogy támogassák a dolgozóik sportolását. 1922. október 3-án alakult meg, alapítólevelét 1923. március 7-én hagyták jóvá.

Az egyesület programjába felvette a footballt, az atlétika és egyéb sportok művelését, svéd gimnasztikát, „a rendelkezésre álló eszközök által megengedett mértékben a torna rendszert és mindezekkel kapcsolatban az egyszerű katonai rendgyakorlatokat is”

Az egyesület egy szobából álló külön tornahelységgel rendelkezett a gyomai Központi Kaszinónak, Deák Ferenc utcában lévő épületében, ahol a téli idény beálltával főleg a birkózást és a katonai rendgyakorlatokat gyakorolták. A footballhoz szükséges eszközök megvoltak. Gyoma átengedte a footballpályát, itt gyakorolhatták az atlétikát is.³⁰

A GYIKITE nemcsak a fizikai erőnléttel foglalkozott, hanem biztosította a művelődésre is a lehetőséget. Ezt bizonyítja egy újságcikk. Saját könyvtára javára az Úri Kaszinóban „az Önképzőkör dalárdájának közreműködésével május hó 25-én, vasárnap Illéssy Gyula dalköltő tiszteletére saját szerzeményű dalaiból egybeállított hangversenyt, utána zártkörű táncvigadalmat rendez.³¹ Illéssy Gyula a Wodiáner család által alapított római katolikus árvaház vezetője volt 1885-től.³²

1924. február 5-én rendkívüli közgyűlésen megszavazták a névváltoztatást. Új nevük a GYMTR lett. Alapszabályuk lényegébe nem változott, csak a pecsét.

---

²⁹ Gyomai tanulmányok. – szerk. Szabó Ferenc. – Gyoma, 1977. – 131-132. l.

³⁰ Békés megyei Levéltár IV. 424/499.

³¹ Körösvidék, 1924. május 15.

³² Gyomai tanulmányok. – szerk. Szabó Ferenc. – Gyoma, 1977. – 295. l.

GYOMAI MUNKÁS TESTEDZŐ EGYESÜLET (GYMTE)

Működése 1922 tavaszán indult, mikor Hainfart Mihály vezetésével megalakult a labdarúgócsapata. Alapszabályait 1924-ben záradékolták. Hivatalosan 1924. május 21-én ismerte el a minisztérium. Jelvényükön köriratban a név, középen pedig egy football labda látható. Az egyeslet célja tagjainak módot nyújtani arra, hogy testnevelésben és sportolásban találhassanak olcsó, kellemes, nemes szórakozást. Szakosztályai közé felvette a footballt, atlétikát, és egyéb sportok művelését, a svéd gimnasztikát, német tornarendszerét, egyszerű rendgyakorlatokat.³³ 1924-26-ban sakk-, úszó- és bírkózó szakosztály is volt.³⁴

Az egyesület részt vett a kommunista ellenállásban 1925-ig, amikor az őszi letartóztatások után megszakadtak az endrődi kommunista pártsejtekhez fűződő kapcsolataik. Vezetőségük polgárivá vált. Díszelnökökké választották Gyoma főjegyzőjét.

1927. augusztus 21-én tartott rendkívüli közgyűlésen kimondták az egyesület feloszlását. 118 Pengő 40 fillér értékű sportfelszerelésből álló vagyonukat a Gyomai Iparosok és Kereskedő Ifjak önképző köre javára átadták. Mindez azért, mert nem volt pályájuk, ahol gyakorolhattak. A tagok beolvadtak a GYSC-be.³⁵

GYOMAI LEVENTE EGYESÜLET (GYLE)

a Horthy-rendszer 1920 óta készült Trianon revíziójára. Az állampolgárok tudati és testi felkészítésének egyik színtere a leventemozgalom. A levente alaptörvény – 1921. évi 53. tc. – bizonyítja ezt, amelyben burkoltan, de kimondják, hogy az iskolai testnevelés katonai kiképzés legyen: „ A testnevelésnek az a feladata, hogy az egyéni test épségének és egészségének megóvása, lelki és testi erejének, ellenálló képességének, ügyességének és munkabírásának kifejlesztése által nagyítsa a közegészség állapotát, a nemzet munkaerejét.”³⁶ Vitéz Mátyás Sándor, az Országos Testnevelési Tanács elnöke szerint az 1927-28. sportévi levente intézmény irányelvei: a magyar ifjúság a mi erős várunk, a mi reménységünk. Jelszavunk legyen:

---

³³ Békés megyei Levéltár IV. 424/518.

³⁴ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 174. l.

³⁵ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Bcs., 1987. – 174. l.

³⁶ Gyomai Újság, 1928. április 26.

„fegyelmezetten mindent a hazáért!” A fegyelem alapja a hit, hazaszeretet, meggyőződés legyen.³⁷

A testnevelési törvény életbelépésével lassan szinte teljessé vált a leventekötelezettség teljesítése. A városok kötelesek a testnevelést támogatni. A 30-as években egyre nyíltabb lett a leventemozgalmak célja. Az általános ellenállás sem változtatott azon a terven, hogy a testnevelést és sportot a háború szolgálatába állítsák. A leventekötelezettség a hadkötelezettség részévé vált, csak súlyos büntetéssel lehetett kibújni alóla.³⁸ A leventék annyira kötöttek voltak, hogy környezetben minden változást jelenteniük kellett, azt is, ha másik egyesületben léptek át. Az iskolai testnevelésen kívüli testnevelésben nagy szerepük volt a levente egyesületnek. Gyomán csak GYSE és az iskolai cserkészcsapatok foglalkoztak ezzel a leventéken kívül. Pedig a célkitűzés az volt, hogy a gyermek már a hatodik életévében kezdjen sportolni, hogy erős, edzett legyen, alkalmas a hadviselésre. Ez nemzeti kötelessége.³⁹ A GYLE-nek nagy szerepe volt a gyomai sportpálya létrehozásában. A Gyomai Újság 1926. október 1-i számában jelent meg egy figyelemre méltó cikk Modern sportpályát Gyomának címmel. „Örömmel értesültünk arról, hogy a gyomai levente egyesület fáradhatatlan vezetősége nagyszerű terv megvalósításán fáradozik. Egy új, modern, a kor követelményeinek megfelelő sportpályát létesít, s ennek a célnak megfelelően október 3-án nagyszabású ünnepséget rendez. A ami még a football űzésére sem alkalmas. A terv szerint az új sportpálya alkalmas lesz minden sportág űzésére.”

Szintén a Gyomai Újság október 16-i számában: „ Folyó hó 3-án a legszebb idő kedvezett a levente ünnepély magtartásának és mégis az egész ünnepélyen valami szomorú nyomottság volt, melyet mintegy 70 válogatott, szép, szálás fiúkból álló leventecsapat összhangos, szép gyakorlatai sem tudtak ellensúlyozni.

Szomorúan állapítható meg, hogy az ünnepélyen igen kevesen vettek részt. Egyáltalán nem volt képviselve a gazdaközösség, az intelligencia is csak 20-25 személlyel. Annál inkább jólesik az iparosság érdeklődése.”

A sportpálya megépítésére magánszemélyek is áldoztak pénzt. Kner Izidor 5 millió, Grosz Zoltán egy millió és Gyeising József félmillió koronát ajánlott fel

---

³⁷ Gyomai Újság, 1927. október 9.

³⁸ Gyomai Újság, 1928. április 27.

³⁹ Gyomai Újság, 1928. augusztus 8.

egyrészt a sportpálya építésére, másrészt a sporteszközök beszerzésére.⁴⁰

A sportpálya építéséhez (az állam részéről) nincs hír, hogy az állam hozzájárult volna.

A GYLE kimagaslott sporttevékenységével is. Díszszakasza egy, a vármegye levente-versenyen a kormányzó 60. születésnapján Budapesten a Vérmezőn rendezett díszszemlén kiválóan szerepelt, s a legmagasabb elismerésben részesült.⁴¹

GYOMAI TESTEDZŐK KÖRE (GYTK)

Alakuló ülésük 1933. szeptember 17-én volt, de alapítólevelüket már csak 1934-ben hagyták jóvá. Az egyesület színe zöld-fehér, ruhájuk zöld-fehér lefelé futó csíkos ing és fehér nadrág.

Az egyesület célja testedzésre, ügyességre, erő fejlesztésére való nevelés. „A sport hazafias és bajtársi szellemben való nevelés.” Az 1943. május 18-i alapszabály szerint már versenyszerűen úznak mindent. A célkitűzésben ne titkolják, hogy itt is, mint a leventéknél, hadviselésre készítik elő az ifjúságot és felnőtteket egyaránt.

„A tagok sporttevékenysége az ifjúság honvédelmi nevelésének és a helyes jellemnevelésnek célkitűzéseit érvényre juttassa.” Az egyesület annyi szakosztályt hozott létre, ahány féle sportolója volt.⁴²

1943-44-ben a magy. kir. belügyminisztere rendeletben adta ki az egyesületek adatjelentését. Amelyek nem töltötték ki a nyilvántartási lapot, azokat az egyesületeket megszűntnek tekintették. Ezen a nyilvántartási lapon 125 tagja volt a GYTK-nak 1942-ben.⁴³

---

⁴⁰ Gyomai Újság, 1926. november 25.

⁴¹ Békés megyei Hírlap, 1926. szeptember 23.

⁴² Békés megyei Levéltár IV. 424/528.

⁴³ Békés megyei Levéltár V. 317/597/1940.

GYOMAI MOVE TÁRSADALMI ÉS SPORT EGYESÜLET (Gyomai MOVE STE)

Az országban a MOVE indította el a sportmozgalmat az ellenforradalom idején. A sportegyesületeket politikailag és anyagilag is támogatták. Tehát bárhol az országban MOVE alakulat jött létre, számíthatott anyagi támogatásra a község részéről is. Természetesen ebből a gyomai MOVE sem maradhatott ki.

„Gyoma Község képviselőtestülete a gyomai MOVE társadalmi és sport egyesület részére az 1942. évre 150 pengő anyagi támogatást megszavaz, mivel a MOVE a megalakulást nem tűrő keresztény irányzat szolgálatában áll és mint ilyen, általános nemzeti érdekből is a közületek részéről feltétlenül támogatásra érdemes. A MOVE mint a közelmúltban megalakult egyesület, a kezdeti nehézségekkel küzd, s a község hazafias kötelességet teljesít, amikor az egyesületet a kezdeti nehézségeken átsegíti.”⁴⁴– olvastam egy iratcsomóban.

Hamarosan erős csapattá vált az egyesület. A Gyomai MOVE STE-ben a tenisz volt kiemelkedő. A fehér sportban Gyoma előkelő helyet foglalt el a megyében. A tenispályája volt 3 szinten a településnek. Az első az izraelitáké, a második a gazdagoké és két pálya a GYTK-é, amelyeket jótékonyan ajánlottak fel az egyesületnek. Ezt a két pályát bárki igénybe vehette.⁴⁵

A gyomai II. sz. Tenisz Társaság 1928-ban egy vándor-díj alapítását határozta el abból a célból, hogy ennek elnyeréséért a környékbeli városok teniszezői összemérjék erejüket Gyomán, és a legtöbb pontot gyűjtő város legyen egy évig a díj őrzője.⁴⁶ Résztvevő Dévaványa, Mezőtúr, Szeghalom, Túrkeve, Gyoma volt.⁴⁷ Első évben Mezőtúr nyerte meg, a második évben Szarvas, harmadszorra Gyoma⁴⁸

---

⁴⁴ Békés megyei Levéltár, V. 317/2482/1941.

⁴⁵ Jakó László elbeszélése alapján

⁴⁶ Gyomai Újság, 1930. augusztus 1.

⁴⁷ Gyomai Újság, 1928. július 29.

⁴⁸ Gyomai Újság, 1928. augusztus 25.

GYOMAI „MÁRKY” SAKKÖR

A sakkör Márky István nevét vette fel, aki az első jelentősebb magyar nyelvű sakkirodalmi alkotás, *A sakk játék tankönyve* (1872) írója. A hat fejezetre tagolt műből egy idézet mindent elmond munkásságáról. „Fölösleges magyarázni, a sakkjátékok társadalomra gyakorolt erkölcsnemesítő befolyását. Tény, hogy az egyéni jellemre jótévő hatása van, ellentétben az aljasabb szenvedélyeket felkavaró szerencsejátékokkal, mert a sakkdeszkán nem az anyagi túlerő vagy véletlen, hanem a szellemi, az értelmi túlsúly vezet a győzelemre.”⁴⁹

Alakuló ülést 1932. február 1-én tartották. Pecsétjükön lófigura látható Gyomai Márky Sakkör 1932 körirattal. A kör célja a sakkozás gyakorlati és elméleti művelése, a gyomai sakkozók tömörítése, versenyének szervezése, támogatása, sakklapok beszerzése. A sakkör tagjai csak teljesen feddhetetlen életű egyének lehettek.

1938. július 11-től az egyesület neve Gyomai Márky Sakk és Tenisz Egyesület. Pecsétjén ezután az új név található köriratban. A programba a sakkozás, tenisz és asztalitenisz gyakorlati és elméleti művelése, sakk-, asztalitenisz helyiség, tenispályák fenntartása, könyv- és szaklapok beszerzése, versenyek rendezése került.⁵⁰

GYOMAI POLGÁRI LÖVÉSZ EGYESÜLET

1930. ÁPRILIS 10-ÉN ALAKULT MEG. Pecsétje ovális alakú, rajta körirat, belül két keresztbe fektetett puska, felettük a magyar szent korona. A jelvény 3 színe – arany, ezüst és bronz – jelzi a tag rangját. A tagok bronz színben, a főlövész helyettes tagok ezüstben, a lövészmeister és helyettes a és a főlövészmeister és helyettes tago aranyban viselték. A jeligéjük – A hazáért! – és a szín – a magyar nemzeti szín – elárulja, hogy a lövész egyesület is a hadviselést készítette elő. A programban is benne van a tagok hazafias nevelése. „Az egyesület a főcélként kitűzött céllövő sporton kívül súlyt helyez a tagok vallásos és hazafias érzésének erősítésére, erkölcsi felfogásának nemesítésére, jellemének szilárdítására, a lövész

---

⁴⁹Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. – 82. l

⁵⁰Békés megyei Levéltár IV. 424/516.

bajtársi szellem kifejlesztésére, a tagoknak egymás közti kölcsönös támogatására, ismereteinek bővítésére és a többi sportágak űzésére.”

Lőterek berendezésével, lögyakorlatokkal és versenyekkel próbálták céljukat elérni.

Az alapítólevélben feloszlás esetére kikötötték, hogy csak a magyar céllövő sport céljaira lehet fordítani az egyesület vagyonát.

A II. honvédelmi törvény 1939-ben kiadta, hogy 1940. március 1-től a lövészképzést nem a polgári lövész egyesületek végzik. A polgári egyesületek pénzbeli támogatása megszűnt. Amennyiben mégis folytatták munkájukat, az alapszabályt annyiban változtatni kellett, hogy csak sportlövészettel foglalkozhatnak.⁵¹

A Gyomai Polgári Lövész Egyesületnek 1939. december 2-án tartott rendes évi közgyűlésén bejelentette az elnök, hogy az egyesületnek meg kell szűnnie, mert Gyomán is meg fog alakulni a katonai felügyelet alatt álló lövészegyesület. A polgári egyesületet feloszlatták, vagyonát képező 175 Pengő 7 F-t a Gyomai Lövészegyesületnek utalták. A tagokat felkérték, hogy a lövészegyesület gyomai csoportjába lépjenek be.⁵²

Gyomai m. kir. áll. polg. fiúiskola LEHEL SPORTKÖRE

1927-ben alakult meg. Vezető tanára Wimmer Kálmán testnevelési tanfolyamot végzett. A fiúk három korosztályban sportoltak. (10-12, 12-14, és 14-16 évesek). A sportköri foglalkozások heti 3 alkalommal folytak. Működő szakosztálya az atlétika, torna, játék, tenisz, korcsolya volt.

1934 előtt nem volt tornatermük. Ezután is szükség-tornateremben gyakoroltak 1942-ig, amikor igazi tornatermet kaptak. Játékra alkalmas udvara volt az intézetnek, 1100 m² területű. Külön játszótérrel nem rendelkeztek, a tagok az Erzsébet-ligeti sportpályán edzhettek hetente egyszer.

---

⁵¹ Békés megyei Levéltár V. 317/597/1940.

⁵² Békés megyei Levéltár IV. 424/522.

GYOMAI m. kir. polg. leányiskola ROZGONYI CECILIA SPORTKÖRE

A Lehel sportkörrel egy intézethez tartozott, ezért a sportolási feltételek megegyeztek.

Szintén 1927-ben alakult. Vezető tanár Willányi Nándorné testnevelő tanárnő. Hetenként 1-3 órában volt foglalkozás, ez évente változott⁵³

Mindkét sportkör részt vett versenyeken is. 1925-ben Mezőberény felajánlott egy selyem vándorzászlót a kerületi tornaversenyen legjobb teljesítményű iskolájának. A következő versenyt mindig az első helyezésű iskola rendezte. Első évben Gyoma harmadik lett, Békéscsaba és Mezőberény mögött. 1927-ben Gyomán rendezték meg a III. tornaversenyt, tehát 1926-ban Gyoma győzött. A győztes iskola ismét Békéscsaba lett.⁵⁴

Minden sportegyesület életéhez hozzátartozik, hogy mérkőzéseiken hogyan szerepelnek és a bajnokságokat hogyan zárják. Tekintsük át a gyomai csapatok eredményeit a bajnokságokon.

Az 1910-es években még nem beszélhetünk bajnokságokról. Ennek legfőbb oka, hogy a sportcsapatok jórészt csak a tavaszi-nyári időnyre álltak össze, nem vállalták az ősze nyúló mérkőzéssorozatokat. Ebben az időben a mérkőzéseket a csapatok vezéregyéniségei és mecénásai szervezték meg, tehát személyes kapcsolatokon múlt, hogy ki kivel játszik.

Az első football bajnokság J. Heinrich Heubach, a Gyomai KSC vezetőjének ötlete volt. Az elképzelést a CSAK és a KSC vezetőjének ötlete volt. Az elképzelést a CSAK és a KSC szervezte meg. 1912 őszén zajlott le a „Békés vármegye és környéke football csapatainak Ezüst – Serleg Bajnoksága”. Békéscsabán megalakult az „Ezüst – Serleg mérkőzések Központi Bizottsága” és 1912. október 6. és november 24. között szabályos sorsolás alapján írták ki a kupát. A kupamérkőzés megmozgatta a labdarúgás híveit. A bajnokságot megosztva a CSAK és a KSC nyerte. És mert egy kupa volt, odaítélése körül vita keletkezett. A rendezőbizottság ítélete szerint a kupát nem adják ki, hanem 1913 tavaszán újra

---

⁵³ A gyomai állami polgári fiú- és leányiskola Évkönyve 1928/29. tanévtől 1942-43. évig

⁵⁴ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. – 196-197. l

kiírják. Erre nem került sor, mert a CSAK és a Kner SC is benevezett az MLSZ által meghirdetett délkerületi bajnokságra⁵⁵

A bajnokságon a CSAK és a KNER SC váltakozó sikerrel szerepelt.

Versenykiírás nem történt, ezért a csapatok mérkőzéseit személyes kapcsolatok határozták meg, mint eddig. A mérkőzések nyeresége általában egy birka volt. Nem sok csapat vehetett részt ezen a bajnokságon, hisz még 1921-23 közötti jelentések szerint is csak tizenegy egyesület – köztük a GYSC és a GYIKITE volt tagja az MLSZ-nek.

Ismert gyomai vonatkozású mérkőzések eredménye:

1913.	Bcs. EMTE	- KSC	1 : 0	
1914.	Sarkad TC	- KSC	3 : 3	2 : 3
	Gyoma GYAC	- KSC	6 : 3	3 : 0

Az 1920. szeptember 25-én megalakult Dél-Magyarországi Labdarúgó Szövetség (DLASZ) beindította a szervezett bajnokságokat.. De az 1920-21-es bajnokság inkább csak egy tavaszi, egyfordulós bajnokságra hasonlított. Három csoportra osztva, a szegedi, hódmezővásárhelyi és békéscsabai alosztályban játszottak a csapatok.

Az **1922-23.** évben már játszott az 1922-ben megalakult GYIKITE is. A II. osztályban 8. lett, a GYSC 3. 1923. nyarán létrehozták Békéscsabán a megyei I. osztályú csoportot, 1924-ben pedig a csabai alosztály, ami jelentősen csökkentette a DLASZ-tól való függését a megyei csapatoknak.

Az 1923-24. évforduló megyei I. osztályában a GYSC 6. lett. A GYIKITE maradt a II. osztályban, 7. helyezésű. Új gyomai csapat ismét a bajnokságon, a GYMTE, ami elsőre 4. lett a II. osztályban.

1923-24. évi bajnoki forduló mérkőzései:

		1.	2.
1.	Előre MTE - GYSC	3 : 0	1 : 0
2.	GYIKITE - KAVE	0 : 0	-
3.	CSAK - GYSC	3 : 0	2 : 0

⁵⁵ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. - Békéscsaba, 1987. - 104. l

1924 - 25. évben a csabai I. és II. osztályt összevonták.

Az eredmény így : 8. GYSC , 11. GYMTE

A GYIKITE közben beolvadt a GYMTE-be, ezért nem szerepel.

		1.	2.
1.	GYMTE	-	-
2.	GYSC	-	-
3.	CSAK	9 : 0	5 : 1
4.	Előre MTE	4 : 0	1 : 0
5.	KAVE	3 : 0	1 : 2
6.	Szarvasi Turul	-	2 : 0
7.	Mezőberényi Törekvés	2 : 1	-

1925 – 26. évi fordulóról véglegesítették a kétcsoportos megyei beosztást.

Eredmény így: I. osztály: 8. GYSC II. osztály: 7. GYMTE

		1.	2.
1.	GYMTE	-	-
2.	GYSC	2 : 0	-
3.	OMTK	-	7 : 0
4.	Mezőrúri AFC	1 : 2	-
5.	Békési TE	-	3 : 5
6.	KAVE	-	1 : 1
7.	GYAC	1 : 0	-
8.	Előre MTE	-	2 : 1
9.	GYTE	1 : 2	-

1926 - 27. évi fordulóban a GYSC II. osztályban játszott, itt is csak 3. lett. A GYMTE

beolvadt ebben az évben már a GYSC-be.

		1.	2.	3.
1.	GYMTE	-	2 : 1	
2.	GYSC	-	-	
3.	GYLE	-	-	
4.	Kondorosi Törekvés	1 : 2	1 : 9	-
5.	Mezőberényi Törekvés	1 : 2	0 : 1	-
6.	MAFC	0 : 1	2 : 4	-
7.	Gyulai MTE	3 : 1	-	-
8.	Csabai LE	-	-	1 : 4
9.	Zuglói AC	4 : 2	-	-

1927 - 28. évi forduló mérkőzései:

		1.	2.	3.	4.
1.	GYMTE	-	-	-	-
2.	GYSC	-	-	-	-
3.	GYSE	-	-	-	-
4.	GYLE	-	2 : 0	-	-
5.	OMTK	-	4 : 1	4 : 0	-
6.	Sarkadi Törekvés	-	-	0 : 2	-
7.	Szarvasi Vasas	1 : 0	-	-	-
8.	OSC	-	3 : 3	-	-
9.	CSAK	-	4 : 3	-	-
10.	Szarvasi Turul	1 : 2	-	2 : 3	-
11.	GYTE	-	0 : 4	-	-
12.	GYAC	-	1 : 1	-	-
13.	Békéscsaba Levente	-	-	-	2 : 1
14.	MESE	-	1 : 1	-	

1928 - 29. évi fordulón már érezhető volt a gazdasági világválság hatása. Csökkent a csapatok száma. A GYSC 10. lett.

		1.	2.
1.	Orosházi Mtk	2 : 3	-
2.	GYTE	2 : 1	-
3.	Békéscsaba Előre	3 : 0	-
4.	CSAK	5 : 0	-
5.	OTK	3 : 1	-

1929 - 30-as fordulótól a gazdasági válság végzetes volt a kisebb egyesületek számára. A GYSC se bírta tovább anyagilag a bajnokságokat.

1931 - 32. évi fordulótól játszott újra, de csak a II. osztályban. 4. helyet érte el.

1.	Bocskai FC - GYSC	2 : 0
2.	Bocskai FC - GYSC	2 : 2
3.	GYSC - Bocskai FC	2 : 1

A következő bajnokságokon nőtt a csapatok száma. Érezhető, hogy a válságon túljutottak a csapatok.

A GYSC elég rosszul szerepelt egymás után csak 6. , majd 8 lett a másodosztályban

1932 - 33. évi forduló mérkőzései:

1.	Békéscsaba Előre	2 : 4
2.	Mezőtúri MÁV	1 : 3
3.	Kondoros	0 : 3

1933 - 24. évi forduló mérkőzései:

		GYSC	GYSC II.	GYTK	GYTK II.	GYLE
1.	GYSC	-	-	2:1	-	
2.	Bocskai Fc	1:2	-	1:2	-	
3.	Mezőberényi Törekvés	0:2	-	0:2	-	
4.	Békésszentandrás TE	3:0	-	-	-	
5.	Szarvasi Turul	2:1	-	-	-	
6.	Mezőberényi Textil	6:1	-	8:1	-	
7.	Déaványai SC	0:8	3:0	-		2:1
8.	MTK	2:1	-	1:1	-	
9.	Körösladányi AC	-	3:4	-	-	
10.	CSAK	-	7:1	-	-	
11.	Budapest VIII. ker. MOVE	3:1	-	4:0	-	
12.	ETK	-	-	3:1	-	
13.	ETK II.	-	0:1	-	0:5	
14.	Túrkevei AC	2:0	-	-	-	6:0
15.	MAFC II.	-	-	-	6:1	2:0

1934 - 35-ös fordulón már jobban szerepelt. Bizonyítja ezt a 3. helyezés. Ebben az évben jelent meg a bajnokságon a GYTK. A II. osztályban 8. lett. Elég jó hely ahhoz képest, hogy csak 1933-ban alakult.

1934 - 35. évi forduló mérkőzései

		GYSC	GYTK
1.	GYSC	-	4:1
2.	Mezőberény TK	3:2	-
3.	ETK	0:2	5:3
4.	KTE	2:1	0:10
5.	OFC	1:1	2:3
6.	Szövőgyári SC	7:1	4:0
7.	Bocskai FC	-	0:1
8.	Mezőberény Törekvés	4:1	3:0
9.	MTK	4:2	6:0
10.	Budapesti Előre	4:2	-
11.	Békésszent. Hunyadi SE	-	3:1

Az 1935 – 36. évi fordulótól a II. osztály két csoportra bomlott (észak és dél). A gyomaiak az északi csoportba tartoztak. 4. GYTK, 7. GYSC

		GYSC	GYTK
1.	GYSC	-	1:0
2.	KTE	3:2	0:1
3.	Turul II.	2:2	5:4
4.	ETK	1:1	0:1
5.	BISE	3:3	1:1
6.	TAC	1:2	0:1
7.	MTK	1:0	5:3
8.	Mezőberényi Törekvés	0:2	0:1
9.	MAFC	-	2:2
10.	Bsz. Hunyadi SE	0:2	2:1
11.	Szövogyári SC	1:0	-
12.	VSE	-	1:1
13.	BSE	5:2	1:1

A következő fordulón a gyomai csapatok nem valami fényesen szerepeltek.

9. GYTK, GYSC 10. Ennek oka, az anyagi gondokban keresendő. A GYTK-t kizárták októberben a további küzdelemből, mert anyagi gondok miatt nem utazott el a Sarkadi Cukorgyár elleni mérkőzésre. Ezt a határozatot még októberben visszavonták, de a GYTK-nak ez elég drága pontokat jelentett a bajnokságon.

1936 – 37. évi forduló mérkőzései

		GYSC	GYTK
1.	GYSC	-	3:4
2.	MTK	-	1:1
3.	ETK	9:1	2:3
4.	BTE	4:1	10:2
5.	KTK	-	3:1
6.	VSE	5:0	4:3
7.	TAC	1:0	3:0
8.	CASS	4:1	1:0
9.	BISE	2:1	7:1
10.	Bsz. Hunyadi SC	4:0	0:4
11.	KTE	3:0	3:1
12.	Mezőberényi Törekvés	1:0	3:0
13.	MAFC	10:1	-
14.	Szegedi VSE	1:3	3:3
15.	CSAK	4:2	-
16.	GYAC	4:0	-

Az **1937 - 38.** évi forduló 8. GYSC, 9. GYTK

A bajnokság sportszerűségi díját Dél- Magyarország területén a GYSC nyerte el. Értékes díj, majdnem egyenlő a bajnokság megnyerésével.

1937 - 38. évi forduló mérkőzései

		GYSC	GYTK
1.	GYSC	-	2 : 2
2.	Mezőberényi Törekvés	1 : 2	3 : 0
3.	TAC	4 : 0	5 : 2
4.	ETK	4 : 0	2 : 2
5.	KTE	1 : 2	4 : 2
6.	Bsz. Hunyadi SE	5 : 2	0 : 1
7.	MAFC II.	3 : 2	4 : 2
8.	MZ MÁV SE	5 : 2	2 : 1
9.	DSE	5 : 5	6 : 1
10.	Szarvasi Turul	4 : 4	-
11.	KAC	-	1 : 8
12.	Túrkevei Sc	6 : 1	2 : 1

A következő forduló elején, **1938.** szeptemberében a GYSC visszalépett a bajnokságtól, mert sok játékos tartozott a KISOK (középiskolások) közé és részükre nem engedélyezték az iskolán kívüli sportversenyeken való részvételt. A csapat egy része hadköteles. Az ellenfelek pályája messze van, sok az útiköltség.⁵⁶

A GYTK 4. helyen végzett ebben az évben.

1938 - 39. évi forduló mérkőzései

		GYSC	GYTK
1.	KTE	-	4 : 1
2.	MZ MÁV SE	1 : 1	0 : 2
3.	ETK	3 : 1	-
4.	Bsz. Hunyadi SE	-	2 : 1
5.	MAFC II.	2 : 1	5 : 0

1939 - 40. évi bajnokságon a csapatok száma csökkent. Ennek oka a zsidóüldözés és az üzemi sport „elszívó” hatása.

1939-40. évi forduló mérkőzései

		GYTK
1.	MAFC	3 : 3
2.	MTE	1 : 2
3.	Rokka SE	3 : 2

⁵⁶ Márton Gábor: Hajrá, Gyoma! Gyomaendrőd, 1986. kézirat

1940 - 41. évi fordulón megjelentek a leventecsoporthok. Az ifjúsági csapatoknak is rendeztek külön bajnokságot. II. osztály: 5. GYTK, 7. GYSC, 8. GYLE, I. osztály: 4. GYTK. A GYTK már az I. osztályban játszik. A GYSC visszatért, a bajnokságra és megjelent a gyomai levente csapat is.

1940 - 41. évi forduló mérkőzései

		GYTK
1.	OMTK	2 : 2
2.	Budapest MÁV	6 : 2
3.	CASS	1 : 1
4.	B. Törekvés	3 : 2
5.	GYTE	0 : 2
6.	Szarvasi Turul	0 : 3
7.	ROKKA SE	3 : 1
8.	Mezőberényi Törekvés	3 : 1
9.	KTK	6 : 0
10.	VSE	2 : 1
11.	Honv. válogatott	3 : 5
12.	Békéssz. Hunyadi SE	7 : 1

1941 - 42. évi forduló. I. osztály: 10 GYTK, II. osztály 6. GYLE

1941 - 42. évi forduló mérkőzései

		GYTK
1.	Nagyvárad M. MÁV	3 : 4
2.	Bcs. MÁV	1 : 3
3.	ROKKA SE	0 : 2
4.	GYTE	4 : 6
5.	KOTE	6 : 1
6.	MTE	5 : 0
7.	Bsz. Hunyadi SE	2 : 2
8.	MSE	6 : 0
9.	OFC	0 : 5
10.	M. MÁV	3 : 2
11.	OTK	3 : 4
12.	B. Törekvés	4 : 5
13.	Szarvasi Turul	0 : 3

A következő években tartotta a helyét az első osztályban a GYIK.

1942 – 43. évi forduló mérkőzései

		GYTK	GYTK Ifj.	GYTK Lev.
1.	Gyomai Vasutasok	2 : 0	-	-
2.	MSE kombinált	-	0 : 2	-
3.	Nagyvárad MÁV	6 : 1	-	-
4.	Körösladányi LE	-	0 : 2	-
5.	Cass	1 : 6	-	-
6.	Sz. Turul	1 : 2	-	-
7.	AGVE	4 : 3	-	-
8.	GYTE	0 : 1	-	-
9.	GYAC	1 : 1	-	-
10.	Endrődi LE	-	-	0 : 3
11.	Bsz. Hunyadi SE	1 : 2	-	-
12.	BISE	0 : 2	-	-
13.	MSE kombinált	4 : 1	-	-
14.	G. Levente	-	-	-
15.	KOTE	2 : 1	-	4 : 7
16.	OMTK	1 : 3	-	-
17.	Kondorosi Lev.	-	-	2 : 4
18.	Köröstarcsai Lev.	-	-	3 : 4
19.	Körösladányi SE	-	1 : 1	-

1943 – 44. évi forduló mérkőzései

1.	NSC	1 : 3
2.	ROKKA SE	4 : 2
3.	OMTK	1 : 1

A felszabadulás előtti utolsó, **1944-45-ös** fordulót már lehetetlen áttekinteni a fronthelyzet miatt.⁵⁷

⁵⁷ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. – 104-218 l.

Befejezés

Sokat elmond az egyesületekről már az elnevezés.

A tagok társadalmi helyzetét is meg lehet állapítani. Jó példa erre a gyomai egyesületek csoportja. A KSC utódjaiként létrehozott GYSC tagjai jómódú emberek és a hivatalnoki apparátus tagjai. Ez az „elit” réteg. A középső a Gyomai Iparos és Kereskedő Ifjak Testedző Egyesülete. Legalul a fizikai munkások és újratermelésre képtelen iparosok, kereskedők csoportja, a Gyomai Munkás Testedző Egyesület.⁵⁸

Mivel a GYSC volt az elit, a gazdagok tömörülése , annak voltak legkevésbé anyagi gondjai. Ez különös a gazdasági világ válságban jelentkezett. Míg a kisebb egyesületek megszűntek . Ezek voltak a KSC, GYMTE, GYIKITE.

A Horthy rendszer is támogatta az ilyen egyesületek, hisz tönkretették a munkásegyleteket. Elszívták a sportolókat, akik inkább mennek az egyesületbe, ahol jobban a lehetőségei edzésre és versenyzésre egyaránt. Tehát sportélet mindig követi a politikai irányzatokat. Ez a feltétele, hogy a rendszerben egyáltalán létezessen a sport.

---

⁵⁸ Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. - Békéscsaba, 1987. - 131 l.

Felhasznált irodalom

1. Kun László: Békés megye sportjának története a kezdetektől a felszabadulásig. – Békéscsaba, 1987. -
2. Földes-Kun-Kutassi: A magyar testnevelés és sport története. – Budapest, 1977. -
3. Dr. Siklóssy László: A magyar sport ezer éve I-II. Budapest, 1928. -
4. Anatal Zoltán: A magyar sport kézikönyve. – Budapest, 1984. -
5. Kun László - Sipos Attila: A sport Magyarországon. – Budapest : Kossuth Kvk. 1979.
6. Virágh Ferenc: Békés megyei sportemlékkönyv. – Békéscsaba, 1960. -
7. Gyomai tanulmányok. – szerk. Szabó Ferenc. - Gyoma, 1977. -
8. Gyomai Újság. – 1926 – 1945. -
9. Bölcsességek könyve. – szerk. Kristó Nagy István. – Budapest, 1982. -
10. Körösök vidéke Honismereti füzet. – szerk. Erdmann Gyula. – Békéscsaba, 1988. „Ami sérelem ér, az mint magyar ér”. – Erdész Ádám. -
11. Márton Gábor: Hajrá, Gyoma! Gyomaendrőd, 1986. kézirat. -
12. A gyomai M. Kir. Állami Polgári Fiú- és Leányiskola Évkönyve 1940/41. tanévtől 1942/43. tanévig
13. A gyomai M. Kir. Állami Polgári Fiú- és Leányiskola Évkönyve 1927/28. tanévtől 1939/40. tanévig
12. Körösvidék, 1920-30. -
13. Békés megyei Hírlap, 1924-29., 1931-34. -
14. Orosháza és Vidéke, 1879. -
15. Békés, 1914. -
16. Békés megyei Közlöny 1923-1929. -
17. Békés Vármegye, 1901-1902. -

Forrásjegyzék

Békés megyei Levéltár IV. 424/527. GYTE alapszabálya

Békés megyei Levéltár IV. 424/504. KSC alapszabálya

Békés megyei Levéltár IV. 424/499. GYIKITE alapszabálya

Békés megyei Levéltár IV. 424/518. GYMTE alapszabálya

Békés megyei Levéltár IV. 424/528. GYTK alapszabálya

Békés megyei Levéltár IV. 424/516. Gyomai Márky Sakkör alapszabálya

Békés megyei Levéltár V. 317/597/1940. Gyomai Polgári Lövész Egyesület alapszabálya

Békés megyei Levéltár V. 317/1939/1944.

Békés megyei Levéltár V. 317/3074/1944.

Békés megyei Levéltár V. 317/597/1945.

Békés megyei Levéltár V. 317/2482/1941.